

Motion

1976/77: 1228

av herrar Nilsson i Agnäs och Wachtmeister i Johannishus om resolutionen rörande skydd för traditionellt levnadssätt

Vid den internationella naturvårdsunionens (IUCN) session i Kinshasa, Zaire, år 1975 deltog även Sverige, representerat av Svenska naturskyddsföreningen och naturvårdsverket. Kongressen antog en resolution, nr 5/1975, vars inledande text och huvudtext lyder:

5 Skydd för traditionellt levnadssätt

Erkännande värdet och betydelsen av traditionellt levnadssätt och kunskaperna hos särskilda folk vilka sätter dem i stånd att leva i harmoni med sin miljö;

Erkännande också infödda folks sårbarhet och den stora betydelse de tillmäter äganderätten till land;

Rekommenderar 12:e generalförsamlingen av internationella naturvårdsunionen i Kinshasa, Zaire i september 1975;

Att regeringar bibehåller och uppmuntrar traditionella levnadssätt och sedvänjor som sätter samhällen både *på landet och i stad* i stånd att leva i harmoni med sin miljö;

Att uppfostringssystem måtte inriktas på att understryka betydelse av miljöprinciper och ekologiska principer och naturvård vilka kan härledas från lokala kulturer och traditioner, och att dessa principer och målsättning *ges en vid publicitet*;

Att regeringar måtte planera medel genom vilka *infödda folk* kan sätta sina landområden *inom naturvårdsområden* utan att behöva uppge *sin äganderätt eller nyttjanderätt*;

Att regeringar i länder som fortfarande bebos av folk som hör till särskilda infödda kulturer måtte erkänna dessa folks rätt att leva på de landområden de traditionellt har tagit i besittning, och taga hänsyn till sådana folks synpunkter;

Att i tillskapandet av nationalparker eller naturreservat infödda folk inte normalt skall förflyttas från sina traditionella landområden eller att sådana parker eller reservat upprättas utan tillräckligt samråd med de infödda folk som sannolikt kommer att drabbas av områdenas avsättande till parker eller reservat; och

Att befintliga naturvärden måtte respekteras och innebyggas på ett tidigt planeringsstadium beträffande varje stadsutvecklingsplan eller industriell utvecklingsplan, vilket kräver att ekologiska principer läggs som bas för allt planväsen.

I resolutionen sägs alltså att de olika länderna har skyldighet att göra resolutionen så spridd och känd som möjligt.

I Sverige har så gott som intet gjorts i denna riktning.

Resolutionens antagande föregick av ett föredrag av Mr Raymond Dasmann, anställd på IUCN:s kansli i Morges i Schweiz.

Av Dasmanns föredrag samt av resolutionens hela uppläggning, med dess

betonande av äganderättsliga synpunkter, framgår att resolutionen ej blott avser infödda folk, vilka lever på "fortida" sätt eller på "medeltida" sätt, utan även avser folk som har blicken öppen för nödvändigheten av näringslivets modernisering med bibehållande av den sekelgamla ekologiska anpassningen.

Det är själva det marknära sättet att nalkas naturens krafter och utvinna livsmedelsproduktion eller annat näringsunderlag, som är värt att bevara.

Härvidlag synes samerna i Sverige erhjuda ypperliga internationella studieexempel.

Det finns en hart när oöverskådlig litteratur om samerna och i viss mån av samerna.

Här intar professor Israel Ruongs publikationer en ledande plats.

I Essays Presented to Israel Ruong, Lapponica, finns en sammanfattning av den vetenskapliga forskning som just belyst denna sida av samernas ekologiska anpassning och förmåga till samspel med naturens krafter utan att ge upphov till de krislägen som industrikulturen och teknokratin så ofta förorsakar och som starkt understryks i Mr Dasmanns ovan nämnda föredrag inför IUCN:s kongress.

Sverige har i allra högsta grad uppmärksammat rasgrupper och etniska grupper utomlands. Emellertid har Sverige i anmärkningsvärt ringa grad sökt föra fram sitt eget lands inhemska, rasliga och etniska minoritet som åskådningsexempel.

I själva verket är detta ägnat att förvåna. Samerna har på ett anmärkningsvärt ambitiöst sätt själva vetat att lösa sina problem, delvis efter andra linjer än just industrikulturen och teknokratin vill anvisa.

Att söka stänga in urbefolkningsminoriteter i en "fortida" eller "medeltida" kultur och näringsart är naturligtvis omöjligt och kan ej vara åsyftat med IUCN:s resolution.

Sådana folk, som skulle bevaras på ett helt musealt sätt på "fortida" etc. nivå, skulle ju i så fall mista skydd och respekt om de sökte genomföra en naturlig strävan till modernisering och utveckling i takt med omgivande folkgrupper, ehuru måhända på ett mera marknära och mindre miljöfientligt sätt.

Svenska samernas riksförbund har sedan 1950 verkat för tillvaratagande av de svenska samernas sociala, ekonomiska och rättsliga intressen. Riksförbundet har nyligen beslutat stödja en värdskonferens för nationella urbefolkningsminoriteter i Kiruna hösten 1977. Riksförbundet avser att vid världskonferensen belysa IUCN:s resolution 5/1975 och dess betydelse för autoktona minoriteter i olika delar av världen, inklusive Skandinavien.

Enligt resolutionens egen text bör de länder som medverkat vid dess tillkomst verka för vid publicitet åt resolutionen. Sådant publicitet har emellertid ej kommit till stånd i de nordiska länderna. I Sverige har endast Vetenskapsakademiens engelskspråkiga tidskrift *Ambio* publicerat resolutionstexten.

Denna resolution synes emellertid värd att starkt uppmärksammas i Sverige och tjänliga åtgärder härför synes böra vidtagas av naturvårdsverket.

Åberopande det anförda yrkas

att riksdagen måtte besluta att ge regeringen till känna som sin uppfattning vad vi i motionen anført angående ett skydd för traditionellt levnadssätt.

Stockholm den 25 januari 1977

TORE NILSSON (m)
i Agnäs

HANS WACHTMEISTER (m)
i Johannishus

